

Nota van Antwoord bij het Natura 2000-beheerplan Kennemerland-Zuid 2018-2024.

Beantwoording zienswijzen op het ontwerp beheerplan van november 2016.

Document 995527/995534

INHOUDSOPGAVE

Deel A: Inleiding

1. Inleiding
2. Ontvangen zienswijzen
3. Vervolgprocedure
4. Leeswijzer

Deel B: beantwoording zienswijzen

Deel A: Inleiding

1. Inleiding

Het ontwerp Natura 2000-beheerplan voor het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid is door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vastgesteld op 29 november 2016. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben op 10 januari 2017 ingestemd met de vaststelling. Het ministerie van Economische Zaken heeft op 21 december 2016 ingestemd met de vaststelling, het ministerie van Defensie op 13 januari 2017 en het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft op 17 maart 2017 ingestemd met de vaststelling van het ontwerp plan.

Vervolgens is het ontwerp plan conform de Openbare Voorbereidingsprocedure van Afd. 3.4 van de AwB van 30 maart 2017 tot 10 mei 2017 ter inzage gelegd. Voorafgaand hieraan zijn twee informatieavonden gehouden, op 9 september 2013 en 13 september 2016.

In deze Nota van Antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland, in overleg met de provincie Zuid-Holland en de ministeries de zienswijzen.

Bovendien is de tekst over drones in paragraaf 5.4.6 Gebruik van drones ambtshalve (in overleg met de ministeries I&M/I&W en EZ/LNV) aangepast. In het beheerplan is “Natuurbeschermingswet” gewijzigd in Wet natuurbescherming, vanwege de inwerkingtreding per 1 januari 2017.

2. Ontvangen zienswijzen

Gedeputeerde Staten ontvingen in totaal 38 zienswijzen, van zowel individuele insprekers als van organisaties. Alle insprekers krijgen deze Nota van Antwoord toegestuurd, waarbij zij tevens worden geïnformeerd over de vervolprocedure. Drie zienswijzen hebben aanleiding gegeven tot wijzigingen in de tekst van het beheerplan.

3. Vervolprocedure

Na verwerking van de zienswijzen stellen Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en de ministers van Defensie en van LNV het Natura 2000-beheerplan definitief vast. Tegen het besluit tot vaststelling van de plannen staat beroep open bij de rechtbank Noord-Holland.

Het Natura 2000-beheerplan heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid na deze zes jaar de geldigheid van het beheerplan met zes jaar te verlengen.

4. Leeswijzer

Voor het beantwoorden van de zienswijzen zijn in deze nota per zienswijze alle vragen, op- en aanmerkingen, suggesties, adviezen en aanbevelingen opgeschreven. Daarbij is getracht de punten die in de zienswijzen zijn verwoord, zo helder en compleet mogelijk samen te vatten en daar vervolgens een reactie op te geven. Vervolgens is aangegeven of er aanleiding is om het beheerplan daarop aan te passen en zo ja, in welke zin.

Deel B: beantwoording zienswijzen

KZ				
inspreker		zienswijze	reactie	Wijziging BP?
1.		<p>Indiener geeft aan dat circa 25% van het Natura 2000-gebied niet voldoet aan de kwalificatie voor een specifiek habitatype (habitatype H0000) en vindt dit een zorgelijke situatie. Indiener verzoekt de provincie ten behoeve van de doelstelling voor de uitbreiding van oppervlakte van een aantal habitatypen om in de eerste beheerplanperiode een plan van aanpak uit te werken voor maatregelen in deze gebieden, voor zover het niet gaat om terreinen zoals campings, parkeerplaatsen, fietspaden en wandelpaden. Als voorbeeld van dergelijke gebieden noemt indiener tientallen hectares monotoon naaldbos in de Kennemerduinen. Als andere optie noemt indiener om voor gebieden die niet kwalificeren een kwaliteitsverbetering na te streven.</p>	<p><i>De doelstelling voor de eerste beheerplanperiode van de Natura 2000-gebieden is dat geen achteruitgang mag optreden in oppervlakte en kwaliteit van de beschermde habitatypen. In de tweede beheerplanperiode moet uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit gerealiseerd worden. Met de maatregelen in dit beheerplan wordt voldaan aan de behoudsdoelstelling. De maatregelen die voor de 2^e en 3^e beheerplanperiode zijn opgenomen, zullen leiden tot uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit. Op basis van de resultaten van de eerste beheerplanperiode en monitoring zullen wij ten behoeve van het tweede beheerplan de maatregelen concreet maken. Een plan van aanpak is daarom nu niet nodig.</i></p>	nee
2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 30, 31, 35, 36	2.1	<p>Indieners vragen welke bronmaatregelen de provincie Noord-Holland gaat treffen om te zorgen dat de stikstofneerslag daalt.</p>	<p><i>Om een daling van de stikstofneerslag te realiseren zijn maatregelen in het kader van het Programma Aanpak Stikstof vastgesteld. Deze generieke bronmaatregelen en herstelmaatregelen vormen een totaalpakket aan maatregelen waarmee op het niveau van het programma wordt gewaarborgd dat de kwaliteit van de voor stikstof gevoelige habitatypen en leefgebieden behouden wordt en op termijn de instandhoudingsdoelstellingen voor die habitatypen en soorten met een voor stikstof gevoelig leefgebied kunnen worden gerealiseerd. Met dit programma is ook door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ingestemd. Voor de bronmaatregelen verwijzen wij dan ook naar het PAS.</i></p>	nee

2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 35, 36	2.2	Indieners vragen waarom Gedeputeerde Staten zelf geen onderzoek verricht naar het effect van de begrazing van damherten op de Natura 2000-doelstellingen. Verder vragen indieners hoe Gedeputeerde Staten uit kan gaan van de juistheid van het Faunabeheerplan, als eerdere beweringen onjuist zijn gebleken. Gedoeld wordt met 'onjuist' op het feit dat afrastering onvoldoende was om aanrijden en landbouwschade te voorkomen en dit volgens indieners niet zo bleek te zijn.	<i>Ten behoeve van het door de Faunabeheereenheid Noord-Holland opgestelde 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020' is onderzoek verricht naar de effecten van overbegrazing van damherten op de flora en fauna van het duingebied. Daaronder begrepen de Natura 2000-doelen. Op basis van dit faunabeheerplan is ingevolge de Flora- en faunawet een ontheffing afgegeven door Gedeputeerde Staten om tot het beheer van damherten over te gaan. Tevens is door Gedeputeerde Staten, ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998, een vergunning afgegeven ten behoeve van het gebruik van de Flora- en faunawet-ontheffing. De gevolgen van het beheer van damherten in het N2000-gebied Kennemerland Zuid zijn in deze Nbwet-vergunning beoordeeld en geoordeeld is dat deze vergunning kon worden afgegeven. Deze Nbwet-vergunning heeft stand gehouden bij de Afdeling bestuursrechtspraak, waarmee tevens is komen vast te staan dat de onderbouwing in het Faunabeheerplan Damherten, waar het gaat om effecten op natuur en de Natura 2000-doelen, voldoende is. Verder onderzoek door Gedeputeerde Staten is daarmee niet aan de orde.</i>	nee
2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 35, 36	2.3	Indieners vragen hoe het mogelijk is dat overbegrazing door damherten wel als algemeen knelpunt wordt beschreven, maar verder bij geen enkel habitatype als knelpunt naar voren komt. Indieners vragen verder hoe het mogelijk is dat er een algemeen knelpunt wordt beschreven, wat verder nergens specifiek naar voren komt of wordt uitgelicht. Indieners vragen of hier wordt uitgegaan van de aanname "te veel damherten", zonder de daadwerkelijke effecten te onderzoeken.	<i>Ten behoeve van het door de Faunabeheereenheid Noord-Holland opgestelde 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020' is onderzoek verricht naar de effecten van overbegrazing van damherten op de flora en fauna van het duingebied. Daaronder begrepen de Natura 2000-doelen. Op basis van dit faunabeheerplan is ingevolge de Flora- en faunawet een ontheffing afgegeven door Gedeputeerde Staten om tot het beheer van damherten over te gaan. Tevens is door Gedeputeerde Staten, ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998, een vergunning afgegeven ten behoeve van het gebruik van de Flora- en faunawet-ontheffing. De gevolgen van het beheer van damherten in het N2000-gebied Kennemerland Zuid zijn in deze Nbwet-vergunning beoordeeld en geoordeeld is dat deze</i>	nee

			<i>vergunning kon worden afgegeven. Deze Nbwet-vergunning heeft stand gehouden bij de Afdeling bestuursrechtspraak, waarmee tevens is komen vast te staan dat de onderbouwing in het Faunabeheerplan Damherten, waar het gaat om effecten op natuur en de Natura 2000-doelen, voldoende is. Verder onderzoek door Gedeputeerde Staten is daarmee niet aan de orde.</i>	
2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 35, 36	2.4	Indieners vragen in welk jaar verwacht wordt dat met het huidige tempo van daling van de stikstofdepositie deze beneden de KDW uit zal komen. Tevens vragen indieners hoe effectief het beheerplan is als de provincie aan dit grote knelpunt van stikstofdepositie niets doet.	<i>In de PAS-gebiedsanalyse is weergegeven in welk deel van het gebied voor de verschillende habitattypen in 2030 de depositie beneden de KDW ligt. Er zijn geen prognoses voor na 2030 gemaakt en het moment dat de stikstofdepositie overal beneden de KDW zal komen is niet bepaald. Dat moment hoeft nu ook nog niet bepaald te worden omdat de generieke bronmaatregelen en de gebiedsgerichte herstelmaatregelen uit het programma een totaalpakket vormen waarmee op het niveau van het programma wordt gewaarborgd dat overal een langjarige afname van stikstofdepositie wordt gerealiseerd, de kwaliteit van de voor stikstof gevoelige habitattypen en leefgebieden behouden wordt en de instandhoudingsdoelstellingen voor die habitattypen en soorten met een voor stikstof gevoelig leefgebied niet in gevaar komen en zonder onevenredige vertraging worden gehaald. Per gebiedsanalyse is aangegeven welke maatregelen met welke planning (binnen welke PAS-perioden) uitgevoerd zullen gaan worden en hoe de uitvoering van de maatregelen is geborgd. Per habitatype heeft daarop een beoordeling plaatsgevonden of het maatregelenpakket voldoende is om het instandhoudingsdoel te realiseren. Daarbij is betrokken het treffen van generieke emissiebeperkende maatregelen en de uitgifte van de ontwikkelingsruimte. De maatregelen in dit beheerplan maken de beschermde habitattypen meer robuust tegen stikstofdepositie en zijn daarom zeker effectief, omdat ze de achteruitgang van de habitattypen in omvang en kwaliteit stoppen.</i>	nee

2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 35, 36	2.5	Indieners maken er bezwaar tegen dat in het kader van het beheerplan geen bezwaar gemaakt kan worden tegen het PAS en vragen op welke rechtsgrond er geen zienswijze ingediend kan worden.	<i>Het PAS heeft een eigenstandige, met juridische waarborgen omklede procedure doorlopen op basis van de Algemene wet bestuursrecht. Het programma is vervolgens vastgesteld en in werking getreden. Momenteel loopt een aantal procedures tegen vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming die op basis van het PAS zijn verleend. In die procedures moet de houdbaarheid van het PAS definitief blijken. Vast staat dat het programma momenteel in werking is en dat er daarmee in juridische zin voldoende basis bestaat om het beheerplan er mede op te baseren en vast te stellen.</i>	nee
2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 35, 36	2.6	Indieners vragen hoe het kan dat de kwaliteit van de habitattypen Veenmosrietland en Galigaanmoeras onbekend is en waarom deze niet is onderzocht. Verder vragen indieners hoeveel vermindering van de stikstofdepositie en in welk tempo nodig is om de natuurdoelen voor het habitatype Veenmosrietland te halen.	<i>De habitattypen Veenmosrietland en Galigaanmoeras zijn binnen Kennemerland-Zuid niet aangewezen als beschermde habitattypen en hebben daarom geen Natura 2000-doelstelling in dit gebied. Er is dan ook geen verplichting tot monitoring of maatregelen.</i>	nee
3		Het beheerplan verwijst voor de toelaatbaarheid van bestaande en/of toekomstige stikstofdeposities naar de PAS. Volgens de inspreker zijn de PAS en het beheerplan met elkaar verknocht en kunnen niet juridisch afzonderlijk van elkaar worden beoordeeld. Volgens de inspreker kan de PAS juridisch geen stand houden. Het onderdeel stikstofdepositie is daarom onvoldoende in het beheerplan betrokken. Het beheerplan kan daarom wat betreft de onderdelen die in direct verband staan met de PAS geen stand houden. Inspreker geeft vervolgens een uitgebreide onderbouwing waarom de PAS juridisch geen stand kan houden.	<i>Waar indiener van deze zienswijze refereert aan het PAS, wijzen wij erop dat het PAS een eigenstandige, met juridische waarborgen omklede procedure heeft doorlopen op basis van de Algemene wet bestuursrecht. Het programma is vervolgens vastgesteld en in werking getreden. Momenteel loopt een aantal procedures tegen vergunningen voor de Wet natuurbescherming die op basis van het PAS zijn verleend. In die procedures moet de houdbaarheid van het PAS definitief blijken. Vast staat dat het programma momenteel in werking is en dat er daarmee in juridische zin voldoende basis bestaat om het beheerplan er mede op te baseren en vast te stellen.</i>	nee
6	6.1	Indiener spreekt waardering uit voor de zorgvuldige	<i>Alle onderdelen die nog verwijzen naar oude wetgeving worden</i>	ja

		<p>procedure waarmee het beheerplan tot stand gekomen is en stemt op hoofdlijnen in met de inhoud van het plan. Indiener vraagt om detailpunten nog aan te passen.</p> <p>Actualisatie van het plan naar de Wet natuurbescherming is gewenst nu deze wet per 1 jan jl. in werking is getreden: bijv. op pag. 9 in paragraaf 1.6 , 3.4 , 5,2 waar nog wordt gesproken van Natuurbeschermingswet 1998 en pag. 32 van de Flora- en faunawet.</p>	<i>aangepast.</i>	
6	6.2	De kaarten in figuur 1 en 2.1 pag. 10, 11 en 12 en 20, 21 en 22 zijn hetzelfde. In hoofdstuk 2 pag. 19 kan ook naar figuur 1 verwezen worden, dan kan figuur 2.1 vervallen.	<i>Dit is een redactioneel punt, dat in andere beheerplannen ook zo is opgenomen. Wordt niet gewijzigd.</i>	nee
6	6.3	Op pag 15: de eerste planperiode voor dit beheerplan is 20??-20??. Moet zijn 2016-2022 conform de titelpagina. OF moet dit 2017 t/m 2022 zijn?	<i>Voor de definitieve vaststelling wordt dit aangepast.</i>	ja
6	6.4	Waar gesproken wordt over Drinkwaterwinning bijv. in/bij paragraaf 2.2.4 is het netter te spreken van Waterwinning (er wordt geen drinkwater gewonnen maar water ten behoeve van drinkwaterproductie) de Haarlemmermeer en de kust.	<i>Fietsroute over ecoduct is inderdaad van de baan. Deze tekst wordt vervangen door: In de AWD loopt alleen een fietsroute tussen Zandvoort en Langevelderslag en aan de zuidzijde van het gebied. Dit wordt aangepast.</i>	ja
6	6.5	Op pag 26 : Er wordt een fietsroute aangelegd in samenhang met het gerealiseerde ecoduct over de Zandvoortselaan (zie paragraaf 2.2.8 en 2.3.3). Kan na de gerechtelijke uitspraak hier beter geschrapt worden. Eventueel kan deze zinsnede vervangen worden door: ...er is een fietsroute tussen Zandvoort en Langevelderslag en aan de zuidzijde van de AWD. En/of in: Binnen de MRA wordt nu onderzoek gedaan naar wenselijke en mogelijke recreatieve ontsluitingen waaronder die van een mogelijke	<i>Fietsroute over ecoduct is inderdaad van de baan. Deze tekst wordt vervangen door: In de AWD loopt alleen een fietsroute tussen Zandvoort en Langevelderslag en aan de zuidzijde van het gebied.</i>	ja

		fietsverbinding tussen de Haarlemmermeer en de kust.		
6	6.6	Op pag 25 kunnen voor de AWD ook oppervlaktes toegevoegd worden die hersteld zijn door het Life+ project (conform de onderliggende tekst bij NPZK): in totaal is de kwaliteit hersteld in ruim 320 ha duingrasland (H2130 A, B en C), 57 ha duindoornstruweel (H2160) en 14,5 ha Duinvallei (H2190 A en B).	<i>Bedoeld wordt waarschijnlijk pagina 35. Wordt toegevoegd.</i>	ja
6	6.7	Pagina 32 mbt gebiedsdossiers: vervangen laatste regel onder waterwinning: dit dossier bevat informatie over de (grond)waterwinning en een beschrijving van de risico's voor de (grond)waterkwaliteit. Mogelijke maatregelen zijn uitgewerkt in zogenaamde uitvoeringsprogramma's.	<i>Laatste zin wordt vervangen.</i>	ja
6	6.8	Op pagina 72 zijn merkwaardige witte plekken ontstaan in Figuur 3.19 Ruimtelijke zonering op basis van landschaps-ecologische kartering van Doing (1998). De landschappelijke zonering dient hier in veel gevallen gewoon door te lopen.	<i>Zonering dient inderdaad door te lopen, kaart wordt gecorrigeerd.</i>	ja
6	6.9	Pagina 78 Tabel 4.1. Er is discussie gaande of de infiltratiewateren wel kunnen classificeren als H2190A. Voorheen is op grond van de aanwezige kranwiervegetaties een vertaling gemaakt naar habitatype H2190. Indien de afwezigheid van natuurlijk , gebiedseigen water een zwaarwegend criterium is voor het classificeren als H2190A, dan vervallen de infiltratiegeulen als H2190A habitat en hiermee ook knelpunten als onnatuurlijk peilbeheer en waterkwaliteit voor dit habitatype. Ook in Tabel 1, tabel 3.3 3n tabel 3.4 dient het aanwezige oppervlak dan verlaagd te worden met ca. 60 ha (totale opp. Geulen is ca 85 ha... hiervan	<i>De Habitattypenkaart voor dit gebied wordt nog verbeterd. Doelstelling daarbij is de situatie ten tijde van het jaar van aanwijzing zo goed mogelijk te benaderen. In dit traject kunnen wijzigingen in habitattypen nog doorgevoerd worden.</i>	nee

		kwificeerde onder de oude spelregels ca. 60 ha als H2190A)		
6	6.10	6.10 Pagina 92. TABEL: Beoordeling van het huidige gebruik binnen het Natura 2000-gebied en de algemene specifieke voorwaarden. Vergt nog nadere toelichting en onderbouwing. Bijvoorbeeld Natuurbeheeractiviteiten zijn categorie 4b met als voorwaarde “supervisie van beheerder”. Akkoord indien beheerder = natuurbeheerder (er bestaan ook kustbeheerders , wegbeheerders en ICT-beheerders)	<i>Bedoeld wordt inderdaad de natuurbeheerder.</i>	ja
6	6.11	Landbouwactiviteiten zijn categorie 4a. Dit is alleen terecht als de “landbouwactiviteiten” alleen plaatsvinden op niet kwalificerend habitat. Anders 4b	<i>Ons is niet bekend dat er landbouwactiviteiten plaatsvinden op kwalificerend habitatype. Toegevoegd wordt dat het gaat om landbouwactiviteiten op niet kwalificerend habitatype.</i>	ja
6	6.12	Ten aanzien van Waterwinning op pagina 92 verzoekt indiener de verschillende activiteiten allen onder categorie 4b te laten vallen, met als voorwaarde : Uitvoering in afstemming met/onder supervisie van de natuurbeheerder.	<i>Het is inderdaad logischer om voor al deze activiteiten dezelfde categorie aan te houden en dezelfde voorwaarde te stellen.</i>	ja
6	6.13	Tabel 8.1 Mbt Nauwe Korfslak “monitoring” vragen we ons de haalbaarheid af. Eerst de uitkomsten van het eerdere onderzoek afwachten?	<i>Dit wordt meegenomen in het aparte monitoringsplan voor de Natura 2000-gebieden, dat wordt opgesteld.</i>	nee
6	6.14	Pag 104 Financiering Tabel 9.2. Verflauwen oevers kan mogelijk ook uit antiverdrogingsgelden van de Watervisie bekostigd worden.	<i>Wanneer in de voorbereiding van de uitvoering blijkt dat financiering van elders mogelijk is, kan hiervan gebruik worden gemaakt. Bij de evaluatie van de eerste beheerplanperiode zal dit dan naar voren komen.</i>	nee
6	6.15	Verzoekt de tekst op pagina 240 onder Waterwinning als volgt aan te passen: Waterwinning	<i>Tekst wordt aangepast.</i>	ja

		In het gebied vindt <i>infiltratie en winning van water en calamiteitenwinning met behulp van diepe winputten</i> van grond water plaats. De infiltratie van oppervlaktewater voorkomt dat door de waterwinning een verlaging van de grondwaterstand optreedt. De infiltratie van water leidt tot lokale grond-waterstandsverhogingen en tot inbreng van gebiedsvreemd water. De waterwinning is ruim voor 2004 in het gebied begonnen . In 2002 etc.		
8		Indieners verzoeken om het afschot op damherten een halt toe te roepen.	<i>Het beheer van damherten, waaronder afschot, is geregeld via een ontheffing op grond van artikel 68 van de Flora- en faunawet en is daarom geen onderdeel van dit beheerplan.</i>	nee
9		Indiener vraagt of de provincie of Waternet ooit een enquête heeft gehouden onder de bezoekers waarom ze de AWD bezoeken. Vraagt: Zo ja, wat de uitkomsten van die enquête, en zo nee: waarom niet? Indien het antwoord nee is, vraagt indiener of de provincie c.q. Waternet alsnog van plan zijn de bezoekers te enquêteren.	<i>Zie voor een deel van de antwoorden: zienswijzen 2, 4, etc, Er is in 2016 een recreatieonderzoek gedaan. Het rapport is te vinden onder https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur. En dan rechtsonder de link naar 'Recreatiegebieden bezoekersonderzoek Noord-Holland 2016' openen. De uitkomsten van de enquête zijn daar te lezen.</i>	nee
14	14.1	Indiener maakt er bezwaar tegen dat in het beheerplan wordt verwezen naar het 'Faunabeheerplan damherten in het Noord- en Zuid-Hollands duingebied 2016-2020', omdat naar de mening van de indiener in dit plan niet de conclusies worden getrokken, dat de beschermde habitattypen als gevolg van begrazing door damherten achteruit zijn gegaan.	<i>De Faunabeheereenheid Noord-Holland heeft het 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020' opgesteld. Voor de opstelling van dit Faunabeheerplan Damherten is onderzoek verricht naar de effecten van overbegrazing van damherten op de flora en fauna van het duingebied. Daaronder begrepen de Natura 2000-doelen in natura 2000-gebied 'Kennemerland Zuid'. Uit de verschillende uitgevoerde onderzoeken komt naar voren dat flora en fauna, waaronder ook begrepen de beschermde habitattypen, negatieve gevolgen ondervinden van overmatige damhertenvraat. Reden om op basis van dit Faunabeheerplan Damherten een Flora- en faunawet</i>	nee

			<i>ontheffing af te geven om tot het beheer van damherten over te gaan. Wij zijn dan ook van mening dat wij in het Beheerplan 'Kennemerland Zuid' wel degelijk kunnen verwijzen naar de inhoud van het Faunabeheerplan Damherten.</i>	
14	14.2	Indiener verzoekt op de pagina's 49, 50, 52, 57, 58 en 59 de zinsneden 'Door uitbreiding van de damhertenpopulatie kan een afname in kwaliteit worden verwacht' en 'te hoge begrazingsdruk door damherten', te schrappen, omdat naar de mening van de indiener deze opmerking niet wordt toegelicht of onderbouwd en volgens indiener buitengewoon onaannemelijk is.	<i>Zie antwoord op 14.1</i>	nee
14	14.3	Ten aanzien van hoofdstuk 4 verzoekt indiener om de opmerkingen ten aanzien van knelpunten door damherten in tabel 4.1 te schrappen.	<i>Zie antwoord op 14.1</i>	nee
14	14.4	Indiener maakt bezwaar tegen de tekst op pagina 79 dat de mate van regulier beheer afhankelijk is van de omvang van de populatie damherten. Volgens indiener zijn kunstmatige ingrepen alleen nodig als een natuurlijke grazer ontbreekt.	<i>Gestuurde begrazing kan een effectieve beheermaatregel zijn voor onder andere verschraling en beperking van exoten. In de huidige situatie is er sprake van overbegrazing waardoor er enerzijds geen gestuurde begrazing nodig is, maar er tegelijkertijd schade wordt aangericht aan de flora en fauna. Het is dan ook noodzakelijk om de overbegrazing door het beheer van de damhertenpopulatie te beperken, ook als hiermee gestuurde begrazing op specifieke locaties toch weer noodzakelijk zal zijn. Een natuurlijke grazer kan de hierbij benodigde selectiviteit niet toepassen.</i>	nee
14	14.5	Indiener verzoekt regulering van de damhertenpopulatie in de tabellen 4.4, 4.5, 4.6 en 4.10 te verwijderen.	<i>Op basis van het 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020' is komen vast te staan dat een overmaat aan damherten schadelijk is voor de flora en fauna van het Kennemerlandse duingebied. Het N2000-gebied Kennemerland-Zuid maakt daarvan onderdeel uit. De beschadigde flora en fauna betreft voor een deel de voor dit N2000-gebied</i>	nee

			<i>geldende instandhoudingsdoelen. Regulering van de damhertenpopulatie, hoewel momenteel plaatsvindend op grond van een ingevolge artikel 68 van de Flora- en faunawet afgegeven ontheffing, dient dus ook in het beheerplan Kennemerland- Zuid te worden opgenomen. Zoals eerder aangegeven is de momenteel plaatsvindende regulering van de damhertenpopulatie getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 en is de daarop afgegeven Nbwet-vergunning onherroepelijk. Ook daarom is opname in dit beheerplan aangewezen.</i>	
14	14.6	Ten aanzien van de beoordeling van de effecten van het huidig gebruik vindt indiener dat struinen buiten de paden en uitlaten van honden ten onrechte als niet-vergunningplichtige activiteiten zijn aangemerkt. Daarnaast geeft indiener aan, dat niet onderbouwd is met cijfers dat deze activiteiten niet zijn gewijzigd sinds de aanmelding van het gebied en plaatsing op de communautaire lijst door de Europese Commissie.	<i>Struinen vindt sinds jaar en dag plaats in de Waterleidingduinen. Er zijn geen effecten hiervan waargenomen, niet in het verleden en niet nu. Datzelfde geldt voor het uitlaten van honden in bepaalde delen van het gebied. Zie voor verdere beantwoording over uitlaten van honden: antwoord bij 27.14.</i>	nee
14	14.7	Indiener zegt dat beheermaatregelen zoals plaggen en stuifkuilen aanleggen, niet altijd leiden tot terugkeer van beschermd habitat en er zouden volgens indiener veel maatregelen zijn uitgevoerd zonder rekening te houden met de aanwezigheid van damherten. Het verkeerd uitvoeren van beheermaatregelen, zonder enige voorziening om tijdelijk, totdat de vegetatie voldoende is terug gegroeid, te voorkomen dat deze plekken door damherten worden begraaasd, worden volgens indiener afgewenteld op het damhert. Indiener verzoekt het beheerplan hierop te herzien.	<i>Van de in het beheerplan opgenomen maatregelen is wetenschappelijk aangetoond dat zij bijdragen aan het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de habitattypen. Herstel na uitvoeren van maatregelen duurt een aantal jaren. Bij het uitvoeren van de maatregelen is rekening gehouden met de aanwezigheid van damherten, zo is begrazing beperkt als gevolg van de overmaat aan damherten. Het is niet mogelijk om de gebieden waar maatregelen genomen zijn vrij te houden van damherten. Dan zou door het hele gebied afrasteringen aangebracht moeten worden en dit heeft weer een negatief effect op de natuur.</i>	nee
14	14.8	Indiener stelt dat de natuurmaatregelen die in het kader van het PAS worden uitgevoerd, passend beoordeeld hadden moeten worden, omdat ze uitgevoerd worden ter	<i>Ten behoeve van het PAS is een passende beoordeling gemaakt. Uit de passende beoordeling is tot op hectareniveau gebleken dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast door uitgifte van</i>	nee

		compensatie van de te creëren 'milieuruimte', waardoor niet alleen de positieve, maar ook de negatieve effecten beoordeeld moeten worden.	<i>depositieruimte. De gebiedsanalyses vormen de passende beoordeling op gebiedsniveau.</i>	
18		<p>Indiener verzoekt ten aanzien van de damherten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Te stoppen met afschieten omdat dit veroorzaakt dat de herten de duinen verlaten en er daarmee ongelukken in het verkeer komen - Het hek op de natuurbrug in Zandvoort weg te halen - In gesprek te gaan over oplossingen - Een hoog hekwerk te plaatsen van 750 meter lengte in Zandvoort-Zuid om te voorkomen dat de herten vanuit het duin naar Zandvoort kunnen komen 	<i>Voor het beheer van de damhertenpopulatie is een ontheffing verleend op grond van de Flora- en faunawet. Dit beheer vloeit voort uit het door de Faunabeheereenheid Noord-Holland opgestelde 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020'. Dit beheer is geen onderdeel van het beheerplan. Het plaatsen of verwijderen van hekwerken langs het duingebied is de verantwoordelijkheid van de terreinbeherende organisaties en de mogelijk- en onmogelijkheden van het plaatsen van hekken, het verwijderen van hekken op natuurbruggen worden in het Faunabeheerplan damherten besproken.</i>	nee
24		Indiener verzoekt om de maatregel damherten regulatie uit het beheerplan te halen, omdat naar de mening van indiener deze maatregel geen bijdrage levert aan het behalen van de in het plan genoemde N2000-doelstellingen.	<i>Op basis van het 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020' is komen vast te staan dat een overmaat aan damherten schadelijk is voor de flora en fauna van het Kennemerlandse duingebied. Het N2000-gebied Kennemerland-Zuid maakt daarvan onderdeel uit. De beschadigde flora en fauna betreft voor een deel de voor dit N2000-gebied geldende instandhoudingsdoelen. Regulering van de damhertenpopulatie, hoewel momenteel plaatsvindend op grond van een ingevolge artikel 68 van de Flora- en faunawet afgegeven ontheffing, dient dus ook in het beheerplan Kennemerland-Zuid te worden opgenomen. Zoals eerder aangegeven is de momenteel plaatsvindende regulering van de damhertenpopulatie getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 en is de daarop afgegeven Nbwet-vergunning onherroepelijk. Ook daarom is opname in dit beheerplan aangewezen.</i>	nee
27	27.1	Indiener geeft aan dat de beheerplannen van de	<i>Er zit verschil in detailniveau tussen de beheerplannen van de</i>	ja

		terreinbeherende organisaties niet voldoende detailniveau hebben. Daarnaast dat de bosbeheervisie van Waternet van maart 2017 niet aansluit op de doelen van het beheerplan Natura 2000.	<i>verschillende terreinbeherende organisaties. Zij zijn daar zelf verantwoordelijk voor. Indien de bosbeheervisie niet zou aansluiten op het beheerplan Natura 2000, dan kan indiener Waternet hierover benaderen. Tussen 'terreinbeheerders' en 'meer detailniveau' wordt 'soms' ingevoegd.</i>	
27	27.1	Indiener verzoekt om elk plan of project dat ingrijpt in de natuur altijd aan provinciale staten voor te leggen.	<i>Een plan of project, waarvan negatieve effecten op de Natura 2000-doelen bij voorbaat niet zijn uit te sluiten, dient door de initiatiefnemer voor toetsing aan de Wet natuurbescherming voor te worden gelegd aan Gedeputeerde Staten. Indien nodig en mogelijk zal een vergunning worden verleend voor de activiteiten. De taken op het gebied van vergunningverlening zijn door Gedeputeerde Staten gemandateerd aan de RUD Noord-Holland Noord.</i>	nee
27	27.3	Ten aanzien van huidig gebruik geeft de indiener aan dat de toetsing van huidig gebruik impliceert dat er altijd een significantietoets wordt uitgevoerd. Indiener vraagt of er niet vanwege paragraaf 5.2 van het beheerplan significantietoetsen en –beoordelingen uitgevoerd moeten worden voor de fietspaden in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Reden is volgens indiener dat gebruik van bestaande infrastructuur significante gevolgen kan hebben.	<i>De fietspaden liggen sinds jaar en dag in dit gebied. Het gebruik van de fietspaden heeft geen effect op de beschermde habitattypen, omdat het buiten de beschermde habitattypen plaatsvindt. Daarnaast is het gebied niet aangewezen voor voor verstoring gevoelige soorten, zoals broedvogels.</i>	nee
27	27.4	Verder wijst indiener erop dat vergunningvrij uitvoeren zonder significantietoets bij kleine projecten het gevaar oplevert dat herhaling wel significantie oplevert. Indiener stelt daarom voor dat bij elke ingreep een toets uit te voeren door een derde en die voor te leggen aan provinciale staten ter beoordeling.	<i>Bij de toetsing van bestaande activiteiten in de bijlagen van hoofdstuk 5 is gebleken dat deze activiteiten ook in cumulatie geen significant negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen.</i>	nee
27	27.5	Indiener verzoekt voor de huidige activiteiten die	<i>De toetsing van huidige activiteiten is uitgevoerd. Op basis van die</i>	nee

		opgenomen zijn in tabel 5.1 een significantietoets uit te voeren en in de tabel twee kolommen toe te voegen waaruit blijkt of deze toets is uitgevoerd en er vergunning is verleend.	<i>toetsing zijn de activiteiten in diverse categorieën ingedeeld.</i>	
27	27.6	Indiener verzoekt in het kader van de soortenbescherming Wet natuurbescherming een actief monitoringsbeleid op te zetten om de schade aan zandhagedissen en hazelwormen door druk bereden fietspaden in beeld te brengen.	<i>Het N2000-beheerplan ziet specifiek op de gebiedsbescherming en niet op soortenbescherming. De zandhagedis en hazelworm zijn geen vanuit Natura 2000 beschermde soorten in dit gebied. Ook behoren zij niet tot de typische soorten, kenmerkend voor de habitattypen. In het kader van dit beheerplan zullen wij daarom geen monitoringsbeleid voor deze soorten opzetten.</i>	nee
27	27.7	Ten aanzien van recreatie in paragraaf 5.2.1. verzoekt indiener om fietsen en mountainbiken te splitsen vanwege de verschillen in onder andere gebruik en snelheid, en het leidt tot onderwaardering van de problemen met mountainbikers. Daarnaast maakt indiener bezwaar tegen het feit dat niet getoetst wordt op fietsen buiten de paden. Tenslotte verzoekt indiener om actief beleid te voeren op het weren van mountainbikes op wandelpaden.	<i>Het gaat om gebruik van wegen en paden waar dit is toegestaan en waar het gebruik niet tot significant negatieve effecten leidt, zie ook beantwoording 27.3. Splitsing is vanuit het oogpunt van N2000 dus niet noodzakelijk. De problematiek waaraan indiener refereert wordt niet gereguleerd via dit beheerplan. Fietsen of mountainbiken buiten de toegestane paden is een illegale activiteit. Illegale activiteiten worden niet getoetst in het beheerplan maar aangepakt via handhaving.</i>	nee
27	27.8	Indiener verzoekt een aparte categorie van e-bikes op te nemen in het beheerplan.	<i>E-bikes gebruiken net als gewone fietsen de verharde fietspaden. De effecten op de Natura 2000-doelen zijn dan hetzelfde. Daarom zien wij geen reden om e-bikes als aparte categorie op te nemen. Zie ook beantwoording 27.3 en 27.7.</i>	nee
27	27.9	Indiener verzoekt om fietsexcursies in de Waterleidingduinen te beëindigen, omdat een grote groep fietsers over een pad een gevaar is voor bv. zonnende Zandhagedissen. Tevens verzoekt indiener om informatie op te nemen in het beheerplan over fietsvergunningen voor minder validen, waaronder aantal verleende vergunningen, mate van urgentie, randvoorwaarden en	<i>Fietsexcursies vinden plaats op verharde paden buiten de aangewezen habitattypen en hebben daarom geen effect op de habitattypen. De zandhagedis wordt niet beschermd vanuit Natura 2000 in dit gebied. Er zijn geen voor verstoring gevoelige soorten aangewezen in dit Natura 2000-gebied en er is daarom ook geen effect van verstoring door fietsers. Ook hier geldt dat de regulering van fietsexcursies niet binnen dit</i>	nee

		beleid hierin.	<i>beheerplan valt. Wij zullen daarom geen informatie over fietsvergunningen opnemen.</i>	
27	27.1 0	Indiener stelt in het kader van soortenbescherming van de Wet natuurbescherming voor dat er een actief monitoringsbeleid komt op het doden van beschermde diersoorten door fietsers, e-bikes en mountainbikers op de bestaande paden of daarbuiten.	<i>Het fietsen leidt niet tot significant negatieve effecten in het kader van gebiedsbescherming. Het beheerplan voorziet niet specifiek in soortbescherming. Nu er geen in het kader van N2000 aangewezen soorten in het geding zijn, is er geen aanleiding om het door indiener verzochte monitoringsbeleid op te zetten.</i>	
27	27.1 1	Indiener verzoekt nader onderzoek te doen naar het effecten van soaren op vogels, en het stellen van specifieke voorwaarden aan het gebruik	<i>Vogels worden vanuit Natura 2000 niet beschermd in dit gebied. Daarom zullen wij geen onderzoek doen naar de effecten van soaren (of hellingvliegen) op vogels.</i>	nee
27	27.1 2	Indiener maakt bezwaar tegen het indelen van struinen in categorie 4a en verzoekt dit niet langer toe te staan in de Amsterdamse Waterleidingduinen, omdat struinen is toegenomen en dit zeker in het broedseizoen een versturende activiteit is.	<i>Zie antwoord 14.6. Vanuit Natura 2000 zijn geen vogelsoorten aangewezen, dus verstoring speelt hier niet.</i>	nee
27	27.1 3	Indiener mist een visie over trailrunnen en wil hier graag een verbod op zolang struinen nog is toegestaan in de Amsterdamse Waterleidingduinen.	<i>Trailrunning gaat over het algemeen over vaste, door natuurbeheerders uitgezette routes. Het gaat dan ofwel om routes over bestaande paden, dus toegestaan, ofwel er is een vergunning Wet natuurbescherming voor aangevraagd/verleend. Individueel trailrunnen heeft hetzelfde effect als struinen, zie hiervoor antwoord 14.6.</i>	nee
27	27.1 4	Indiener geeft ten aanzien van het uitlaten van honden aan dat dit is toegenomen en verzoekt hier voorwaarden aan te verbinden, zoals spreiding in tijd, maximaal aantal honden per eenheid, verplicht opruimen van uitwerpselen.	<i>Het uitlaten van honden is volgens ons niet toegenomen met uitzondering van het gebied rond het Kennemermeer. In dit gebied is het aantal commerciële uitlaatbureaus toegenomen. Daarom vindt overleg plaats tussen de beheerder van het Kennemermeer en de gemeente Velsen over het beperken van het gebied waarin door honden losgelopen mag worden. Bovengenoemde voorwaarden</i>	nee

			<i>kunnen niet in een beheerplan Natura 2000 worden opgenomen, maar zullen voor de specifieke situatie moeten worden bepaald.</i>	
27	27.1 5	Indiener verzoekt in tabel 3.5 de Gewone esdoorn niet als gebiedsvreemde maar als inheemse plant aan te merken	<i>De Gewone esdoorn is een inheemse plant in bepaalde habitattypen, maar kan in specifieke omstandigheden invasief worden. Om deze reden is hij in de tabel opgenomen. De titel van tabel 3.5 wordt aangepast in: Invasieve en gebiedsvreemde soorten</i>	ja
27	27.1 6	27.16 Ten aanzien van de Amerikaanse vogelkers verzoekt indiener de provincie om de eigenaren grenzend aan het Naaldenveld te benaderen om actieve bestrijding mogelijk te maken of verplicht te stellen. Tevens verzoekt indiener om een verplichting in het beheerplan op te nemen binnen het gebied tot bestrijding.	<i>Omwonenden van het Naaldenveld zijn benaderd middels een brief van de provincie om Amerikaanse vogelkers te bestrijden. Tevens heeft de gemeente Bloemendaal een brief naar landgoedeigenaren uitgedaan met het verzoek om Amerikaanse vogelkers actief te bestrijden, waarbij hulp is aangeboden, wanneer eigenaren dit niet zelf kunnen. Het verplichten van particulieren tot het treffen van maatregelen is niet aan de orde. In het beheerplan worden geen algemene ge- of verbodsbepalingen opgenomen.</i>	nee
27	27.1 7	Ten aanzien van populieren wordt gevraagd welke soorten hiermee worden bedoeld. Ten aanzien van het verwijderen van dennen verzoekt indiener om hier eerst een natuurtoets voor uit te voeren, en wanneer ze geen ecologische waarde vertegenwoordigen, om ze niet te verwijderen maar te ringen.	<i>Qua populierensoorten worden onder andere bedoeld: Populus alba (Witte abeel), Populus balsamifera (Ontariopopulier), Populus canadensis (Canadapopulier), Populus nigra (Zwarte populier), en Populus x canescens (Grauwe abeel). Dit zal worden verduidelijkt in het beheerplan. Bij de uitvoering van beheer en inrichtingsmaatregelen in het kader van Natura 2000 kan het gebeuren dat er dennen moeten worden verwijderd. Hierbij moet de uitvoerende organisatie zich aan alle wet- en regelgeving houden, hier kan het uitvoeren van een natuurtoets een onderdeel van zijn. Bij de uitvoering van de maatregelen zal de beheerder waar mogelijk ook kiezen voor het ringen van bomen. Waar dit van toepassing is wordt niet bepaald in het beheerplan maar is aan de beoordeling van de beheerder.</i>	ja
27	27.1 8	Indiener vraagt hoe de provincie de doelstelling voor rustgebieden wil behalen en handhaven. Indiener vraagt	<i>De provincie heeft geen doelstelling voor rustgebieden en hoeft dit ook niet te hebben in het kader van Natura 2000, de</i>	nee

		specifiek of er een vergunning is aangevraagd voor het gebied Mikwel.	<i>terreinbeherende organisaties hebben wel zoneringsbeleid. Volgens onze informatie is er geen vergunning aangevraagd voor het gebied Mikwel.</i>	
32	32.1	Indiener verzoekt het beheerplan aan te passen door de Gewone esdoorn als inheemse plant aan te merken	<i>Zie antwoord 27.15</i>	ja
32	32.2	Indiener verzoekt in het beheerplan een verplichting tot prunusbestrijding op te nemen. Indiener verzoekt tevens de aanpak van Amerikaanse vogelkers buiten het Natura 2000-gebied beter aan te pakken.	<i>Zie antwoord 27.16</i>	nee
32	32.3	Indiener verzoekt de provincie een nieuw onderzoek te doen naar de draagkracht van het gebied onder het vraatregime van Damherten en te streven naar een zo laag mogelijke doelstand teneinde het herstel van de vegetatie zo veel mogelijk een kans te geven.	<i>Het beheer van damherten in N2000-gebied Kennemerland Zuid, alsook de bepaling van de bij dat beheer te stellen doelen, is primair een taak van de terreinbeherende organisaties. Bij monde van de Faunabeheereenheid Noord-Holland is het 'Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020' opgesteld waarin onderzoek is verricht naar de effecten van overbegrazing van damherten op de flora en fauna van het duingebied. Daaronder begrepen de Natura 2000-doelen. In dat faunabeheerplan zijn de doelen geformuleerd. Op basis van dit faunabeheerplan is ingevolge de Flora- en faunawet, op aanvraag van de Faunabeheereenheid, door Gedeputeerde Staten een ontheffing afgegeven om tot het beheer van damherten over te gaan, waarbij gemotiveerd een streefstand is bepaald. Het ligt daarmee niet op de weg van Gedeputeerde Staten om een streefstand te bepalen. Evenmin ligt het op de weg van Gedeputeerde Staten om een onderzoek te doen naar de draagkracht van het N2000-gebied Kennemerland-Zuid.</i>	nee
32	32.4	Indiener verzoekt om het struinen op te heffen en het wandelen alleen op wegen en paden toe te laten, omdat volgens indiener van invloed is op de instandhoudingsdoelstellingen.	<i>Zie antwoord 14.6.</i>	nee
37		Indiener verzoekt om naast beheermaatregelen ook in te zetten op het verminderen van de stikstofuitstoot en op	<i>Over het verminderen van de stikstofuitstoot zijn afspraken gemaakt in het PAS. De generieke bronmaatregelen en de</i>	nee

		dynamisch kustbeheer, en om in de Omgevingsvisie aandacht te besteden aan deze beide problemen.	<p><i>gebiedsgerichte herstelmaatregelen uit het programma vormen een totaalpakket waarmee op het niveau van het programma wordt gewaarborgd dat overal een langjarige afname van stikstofdepositie wordt gerealiseerd, de kwaliteit van de voor stikstof gevoelige habitattypen en leefgebieden behouden wordt en de instandhoudingsdoelstellingen voor die habitattypen en soorten met een voor stikstof gevoelig leefgebied niet in gevaar komen, en zonder onevenredige vertraging worden gehaald.</i></p> <p><i>Dynamisch kustbeheer is onderdeel van dit beheerplan middels maatregelen in de zeeleep. Voor het reguliere kustbeheer en – onderhoud waaronder zandsuppleties ligt de verantwoordelijkheid bij de waterbeheerders Rijkswaterstaat voor de Noordzee en het hoogheemraadschap voor de primaire kering. In het kader van het Toekomstperspectief Kust en Zonering, waar de provincie met alle betrokken partijen aan werkt, is voor dynamisch kustbeheer aandacht. De resultaten van het Toekomstperspectief Kust en Zonering krijgen een plek in de nieuwe Omgevingsvisie.</i></p>	
38		Indiener mist een beschrijving van de essentie en kenmerken van begrazing. Verder zegt indiener dat er in het beheerplan een teneur is dat iedere begrazing door damherten als overbegrazing wordt beschouwd.	<p><i>Het beheerplan hoeft geen beschrijving te geven van de essentie en kenmerken van begrazing. Het beheerplan moet de instandhoudingsdoelen beschrijven, de knelpunten daarbij en benodigde maatregelen. Begrazing is een maatregel, bij overbegrazing is het een knelpunt voor het halen van instandhoudingsdoelstellingen. In paragraaf 4.3.4. wordt onder regulier beheer begrazing als maatregel beschreven. Daarnaast wordt in Hoofdstuk 4 bij de maatregelen per habitatype aangegeven wat voor begrazing met welk doel plaats moet vinden ten behoeve van behoud van de habitattypen. Het is zeker niet zo dat iedere begrazing door damherten als overbegrazing wordt beschouwd. Alleen als het negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelen, is er sprake van overbegrazing.</i></p>	nee